

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO¹⁾**

z dnia2011 r.

**w sprawie zakresu i trybu realizacji programu naprawczego prowadzącego do
uzyskania równowagi finansowej uczelni publicznej**

Na podstawie art. 100a ust. 8 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa zakres i tryb realizacji programu naprawczego prowadzącego do uzyskania równowagi finansowej uczelni publicznej.

§ 2. 1. Program naprawczy jest opracowywany przez uczelnię publiczną, w której suma strat netto w okresie nie dłuższym niż pięć ostatnich lat przekracza 25 % kwoty dotacji z budżetu państwa otrzymanej w roku poprzedzającym dany rok budżetowy na zadania, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym.

2. Przez stratę netto rozumie się stratę netto ujętą w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w art. 4 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.³⁾).

§ 3. 1. Program naprawczy jest opracowywany nie później niż w okresie trzech miesięcy od dnia stwierdzenia straty, o której mowa w § 2.

2. Za dzień stwierdzenia straty przyjmuje się dzień podpisania przez biegłego rewidenta opinii i raportu z badania sprawozdania finansowego.

3. Opracowanie programu naprawczego obejmuje jego przygotowanie przez uczelnię oraz uchwalenie przez senat uczelni.

4. Przewodniczący senatu powiadamia ministra nadzorującego uczelnię o podjęciu realizacji programu naprawczego i przedkłada uchwalony program w terminie 14 dni od dnia jego uchwalenia.

§ 4. Program naprawczy określa co najmniej:

1) szczegółową diagnozę stanu finansowego uczelni;

¹⁾ Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego kieruje działem administracji rządowej – szkolnictwo wyższe, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 marca 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 63, poz. 324).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 80, poz. 542, Nr 120, poz. 818, Nr 176, poz. 1238 i 1240 i Nr 180, poz. 1280, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, z 2009 r. Nr 68, poz. 584, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278 i Nr 202, poz. 1553, z 2010 r. Nr 57, poz. 359, Nr 75, poz. 471, Nr 96, poz. 620 i Nr 127, poz. 857 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235 i Nr 84, poz. 455.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 i Nr 165, poz. 1316 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278.

- 2) plan działań zorientowanych na zrównoważenie kosztów działalności uczelni z jej przychodami, wraz z harmonogramem ich wdrażania;
- 3) uzasadnienie wyboru zastosowanych środków;
- 4) terminy składania sprawozdań okresowych senatowi uczelni.

§ 5. Szczegółowa diagnoza stanu finansowego uczelni uwzględnia jej specyfikę i zawiera w szczególności:

- 1) analizę stanu funduszy z uwzględnieniem faktycznej dostępności wykazywanych środków;
- 2) analizę źródeł i miejsc powstawania kosztów;
- 3) informację o poziomie należności i zobowiązań uczelni, w tym zobowiązań wymagalnych, w ujęciu podmiotowym i przedmiotowym;
- 4) analizę stopnia wykorzystania majątku ruchomego i nieruchomego uczelni publicznej, w tym wyszczególnienie składników majątku, które nie są dostatecznie wykorzystane i mogą być przedmiotem rozporządzenia;
- 5) ocenę realnych źródeł i skali możliwego zwiększenia przychodów uczelni;
- 6) analizę ogólnego stanu zatrudnienia i poziomu wynagrodzeń w uczelni w podziale na poszczególne grupy pracowników, zawierającą co najmniej także:
 - a) analizę stopnia dostosowania stanu zatrudnienia w uczelni do realizowanych zadań,
 - b) szczegółową analizę obciążeń dydaktycznych grupy nauczycieli akademickich;
- 7) w odniesieniu do pozostałych grup kosztów, ujętych w planie rzeczowo-finansowym oraz sprawozdaniu z jego wykonania – porównanie faktycznej oraz optymalnej ich wysokości w powiązaniu ze skalą i zakresem realizowanych zadań.

§ 6. 1. Opis planowanych działań zorientowanych na zrównoważenie kosztów działalności uczelni z jej przychodami zawiera w szczególności:

- 1) plan działań zmierzających do zwiększenia przychodów uczelni;
- 2) plan optymalizacji kosztów w poszczególnych grupach, ujętych w planie rzeczowo-finansowym;
- 3) plan dostosowania poziomu zatrudnienia i wynagrodzeń w poszczególnych grupach pracowników do zakresu i skali realizowanych przez uczelnię zadań, ze szczególnym uwzględnieniem:
 - a) odpowiedniego zwiększenia zakresu lub skali realizowanych działań, przy zapewnieniu przychodów umożliwiających co najmniej pokrycie kosztów realizacji tych działań, lub
 - b) odpowiedniej redukcji wynagrodzeń lub zatrudnienia;
- 4) plan dostosowania posiadanego majątku ruchomego i nieruchomego do rodzaju i skali realizowanych zadań oraz uzasadnionego zapotrzebowania uczelni, z uwzględnieniem sposobu rozporządzenia niedostatecznie wykorzystywanymi składnikami majątku;
- 5) plan redukcji zadłużenia.

2. Dla każdego działania określa się szczegółowy harmonogram wdrażania wraz z terminami realizacji etapów tego działania oraz ostatecznym terminem zakończenia jego wdrażania w ramach programu naprawczego.

3. Harmonogram wdrażania działań uwzględnia konieczność osiągnięcia efektów programu naprawczego w okresie nie dłuższym niż trzy lata.

§ 7. Uzasadnienie wyboru zastosowanych środków zawiera:

- 1) opis co najmniej jednego alternatywnego sposobu restrukturyzacji;

- 2) porównanie poziomu i struktury ryzyka dla poszczególnych wariantów programu naprawczego oraz ocenę tych wariantów;
- 3) uzasadnienie dokonania wyboru wskazanego wariantu;
- 4) źródła finansowania programu naprawczego, z uwzględnieniem przewidywanych wpływów i wydatków w czasie realizacji programu naprawczego.

§ 8. 1. Za realizację programu naprawczego odpowiada rektor.

2. Rektor może wyznaczyć pełnomocnika do spraw programu naprawczego lub osoby odpowiadające przed rektorem za realizację poszczególnych działań, o których mowa w § 6.

3. Rektor co kwartał składa przed senatem uczelni sprawozdanie z realizacji programu naprawczego.

§ 9. 1. Przewodniczący senatu uczelni publicznej przedkłada ministrowi nadzorującemu uczelnię sprawozdanie okresowe z wykonania programu naprawczego, obejmujące co najmniej:

- 1) sprawozdanie z wykonania planu działań zorientowanych na zrównoważenie kosztów działalności uczelni z jej przychodami, z uwzględnieniem terminowości ich wykonania;
- 2) szczegółową diagnozę stanu finansowego uczelni z uwzględnieniem zmian wynikających z realizacji programu naprawczego;
- 3) ocenę efektywności zastosowanych środków naprawczych.

2. W przypadku nieprzedłożenia sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, w terminie, o którym mowa w art. 35 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, minister nadzorujący uczelnię wzywa do realizacji obowiązku przedłożenia sprawozdania okresowego, wyznaczając nowy termin.

3. Minister nadzorujący uczelnię może zażądać dodatkowych wyjaśnień związanych ze stopniem realizacji programu naprawczego.

§ 10. 1. Senat uczelni publicznej może uchwalić aktualizację programu naprawczego w celu zapewnienia jego większej efektywności.

2. Jeżeli wdrażane działania naprawcze nie przynoszą oczekiwanych efektów, senat może przyspieszyć wdrażanie działań, o których mowa w § 6 ust. 1, lub zastosować środki alternatywne.

3. Przewodniczący senatu przedkłada ministrowi nadzorującemu uczelnię zaktualizowany program naprawczy w terminie 14 dni od dnia uchwalenia aktualizacji.

§ 11. Ostatnie sprawozdanie okresowe zawiera ocenę efektów realizacji programu naprawczego i stanowi sprawozdanie końcowe z jego realizacji.

§ 12. 1. Minister nadzorujący uczelnię publiczną może zlecić wykonanie ekspertyzy sprawozdania okresowego, w tym sprawozdania okresowego stanowiącego sprawozdanie końcowe, przez niezależnego eksperta w zakresie finansów szkolnictwa wyższego w celu przeprowadzenia oceny rezultatów programu naprawczego przedstawianych w tym sprawozdaniu i przedłożenia ministrowi nadzorującemu rekomendacji dotyczącej konieczności lub braku konieczności powołania osoby pełniącej obowiązki rektora, o której mowa w art. 100a ust. 5 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

2. Uzyskanie ekspertyzy jest obligatoryjne wobec sprawozdania okresowego uczelni publicznej, w której relacja sumy zobowiązań krótkoterminowych i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych ujmowanych w pasywach do sumy aktywów obrotowych i

www.inforlex.pl

środków trwałych w budowie, wynikających ze sprawozdania finansowego uczelni, o którym mowa w art. 46 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, przekracza poziom 1,5.

3. Uzyskanie ekspertyzy dotyczącej sytuacji finansowej uczelni publicznej realizującej program naprawczy jest obligatoryjne także w przypadku nienadestania przez uczelnię sprawozdania okresowego w terminie wyznaczonym na podstawie § 9 ust. 2.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

MINISTER
NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

za zgodność pod względem
formalnym i redakcyjnym

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Legislacyjno-Prawnego
Katarzyna PEŃCZYŃSKA-KARBOŃNIK

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 100a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), który wprowadza nową, dotychczas nieobecną na gruncie szkolnictwa wyższego instytucję w postaci programu naprawczego dla uczelni publicznych.

Uczelnia publiczna będzie miała obowiązek opracowania programu naprawczego w przypadku, gdy suma strat netto w okresie ostatnich pięciu lat przekroczy 25% kwoty dotacji z budżetu państwa otrzymanej w roku poprzedzającym bieżący rok budżetowy na zadania, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Zgodnie z projektem uczelnia jest zobowiązana do opracowania programu naprawczego nie później niż w okresie trzech miesięcy od stwierdzenia wspomnianej straty. Na opracowanie powyższego programu składa się jego przygotowanie przez uczelnię, a także uchwalenie przez senat. Przewodniczący senatu jest zobowiązany powiadomić ministra nadzorującego uczelnię o podjęciu realizacji programu naprawczego i przedstawia program w terminie 14 dni od dnia jego uchwalenia.

Program naprawczy ma na celu odzyskanie równowagi finansowej w okresie nie dłuższym niż trzy lata, poprzez zrównoważenie planowanych kosztów działalności z przychodami uczelni. Rektor zobowiązany jest składać co kwartał przed senatem uczelni sprawozdanie z realizacji programu naprawczego. Z kolei przewodniczący senatu uczelni publicznej przedkłada okresowe sprawozdanie z wykonania programu naprawczego ministrowi.

Za realizację programu naprawczego odpowiada rektor, który może wyznaczyć pełnomocnika ds. programu naprawczego lub osoby odpowiadające przedrektorem za realizację poszczególnych działań.

W przedkładanym projekcie rozporządzenia przewidziano również – w celu zapewnienia odpowiedniej efektywności programu naprawczego – możliwość uchwalenia przez senat uczelni jego aktualizacji.

Zgodnie z § 12 ust. 1 projektu rozporządzenia minister nadzorujący uczelnię może zlecić wykonanie ekspertyzy sprawozdania okresowego przez niezależnego eksperta w celu przeprowadzenia oceny rezultatów realizowanego programu naprawczego i wystawienia rekomendacji w kwestii konieczności lub braku konieczności powołania osoby pełniącej obowiązki rektora. Natomiast w § 12 ust. 2 określono, iż uzyskanie ekspertyzy będzie obligatoryjne wobec sprawozdania okresowego uczelni publicznej, w której relacja sumy zobowiązań krótkoterminowych i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych ujmowanych w pasywach do sumy aktywów obrotowych i środków trwałych w budowie przekroczy poziom 1,5. Konieczność uzyskania ekspertyzy wystąpi także, jeżeli sprawozdanie okresowe nie zostanie przedłożone w wyznaczonym terminie.

Uwarunkowania demograficzne wskazują, że w ciągu najbliższych kilkunastu lat nastąpi znaczący spadek – nawet do 30% – liczby maturzystów, a więc potencjalnych kandydatów na studia. W tej sytuacji uczelnie, które nie dostosują swojej oferty dydaktycznej do potrzeb rynku pracy i oczekiwań społecznych, mogą mieć trudności z pozyskaniem liczby studentów odpowiedniej do ich potencjału naukowo-dydaktycznego. Znaczące ograniczenie naboru na studia w wielu przypadkach będzie równoznaczne z ograniczeniem poziomu finansowania z budżetu państwa, jak i z innych źródeł.

Wdrożenie programu naprawczego będzie więc konieczne dla dalszego bytu uczelni, która w kilkuletniej perspektywie będzie ponosić znaczne straty.

W przypadku, gdy uczelnia publiczna nie wprowadzi programu naprawczego lub ocena jego realizacji wskazywać będzie na jego nieskuteczność, minister nadzorujący uczelnię powoła na podstawie art. 100a ust. 5 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym osobę pełniącą obowiązki rektora na okres nie dłuższy niż trzy lata. W tym okresie zawieszona zostanie działalność organów kolegialnych uczelni w zakresie decydowania o gospodarce finansowej, w szczególności w zakresie kompetencji określonych w art. 90 ust. 4 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Zgodnie z przepisem art. 100a ust. 8 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego ma określić, w drodze rozporządzenia, zakres i tryb realizacji programu naprawczego prowadzącego do uzyskania równowagi finansowej, uwzględniając poziom zadłużenia i specyfikę uczelni.

Realizując wytyczne ustawowe, określono minimalny zakres i tryb realizacji programu naprawczego. Wśród jego obligatoryjnych elementów wymieniono: szczegółową diagnozę stanu finansowego uwzględniającą specyfikę uczelni, plan działań zorientowanych na jego poprawę, wraz z harmonogramem realizacji tych działań, uzasadnienie wyboru zastosowanych środków oraz terminy składania sprawozdań okresowych senatowi uczelni. W kolejnych paragrafach uszczegółowiono zawartość programu naprawczego.

Wstępna opinia o zgodności projektu rozporządzenia z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowane rozporządzenie

Projektowane rozporządzenie będzie oddziaływać na uczelnie publiczne znajdujące się przejściowo w trudnej sytuacji finansowej.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia zostanie skierowany w celu zaopiniowania do:

- 1) Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
- 2) Konferencji Rektorów Zawodowych Szkół Polskich;
- 3) Krajowej Reprezentacji Doktorantów;
- 4) Państwowej Komisji Akredytacyjnej;
- 5) Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- 7) Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego;
- 8) Rady Młodych Naukowców

oraz do reprezentatywnych organizacji partnerów społecznych:

- 1) Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”;
- 2) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych;
- 3) Forum Związków Zawodowych;
- 4) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan;
- 5) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) Business Centre Club;
- 7) Związku Rzemiosła Polskiego;
- 8) Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”;
- 9) Rady Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP.

Projekt zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337).

3. Wpływ projektu regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ projektu regulacji na rynek pracy

Przewiduje się, iż przedmiotowa regulacja, w przypadku gdy restrukturyzacja zatrudnienia obejmie większą grupę pracowników uczelni publicznej, może częściowo wpłynąć na sytuację lokalnego rynku pracy.

5. Wpływ projektu regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ projektu regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.